



**HALMAJUGRA KÖZSÉG**

**TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ**



HALMAJUGRA

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

ALÁÍRÓLAP

GENERÁL TERVEZŐ:

KŐSZEGHY ÉPÍTÉSZET BT.

PH.

4029 Debrecen, Lorántffy u. 25.

Tel.: +36 20 384 38 50

e-mail: [koszeghy@gmail.com](mailto:koszeghy@gmail.com)

Kőszeghy Építészeti Bt.  
4029 Debrecen, Lorántffy u. 25.  
Adószám: 22832096-2-09  
Cégjegyzékszám: 09-06-001989

VEZETŐ TELEPÜLÉSTERVEZŐ:

KŐSZEGHY ATTILA

TT-1 09-0260



TELEPÜLÉSTERVEZŐ MUNKATÁRS: KŐSZEGHY ÁBEL

TT-09-0655



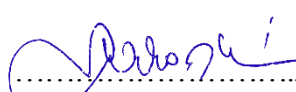
TELEPÜLÉSTERVEZŐ MUNKATÁRS: FÜZESI ATTILA



HÍRKÖZLÉS:

LAKATOS ISTVÁN

TH-15-0342



ENERGIAKÖZMŰ

SZABÓ LÓRÁNT

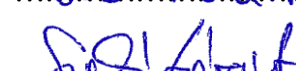
TE-09-0408



VÍZIKÖZMŰ

SZABÓ LÓRÁNT

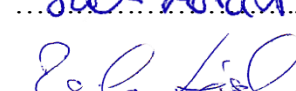
TV-09-0408



TÁJRENDEZÉS

ZSILA LÁSZLÓ

TK-09-0583



KÖRNYEZETVÉDELEM

SZABÓ PÉTER IMRE

BPMK 01-13126



KÖZLEKEDÉS

VASAS KÁROLY

TKÖ-09-0285



2018. AUGUSZTUS



# TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

## TERVEZET

### *Tartalomjegyzék*

<i>BEVEZETÉS</i> .....	7
VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ .....	8
SWOT analízis.....	9
1. JÖVŐKÉP.....	11
1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan .....	11
1.2. A település szerepe a térségben.....	12
1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése.....	13
2. CÉLOK.....	18
2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása .....	18
2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása .....	21
2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata.....	24
2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre .....	24
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ.....	26
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása.....	26
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra.....	29
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére.....	29
4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE.....	34
4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer.....	34
4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére.....	34

*„Településfejlesztési koncepció: a település környezeti, társadalmi, gazdasági adottságaira alapozó, a település egészére készített, a változások irányait és a fejlesztési célokat hosszútávra meghatározó dokumentum.” [Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény – 2. § 27.]*

*„A településfejlesztési koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.” [Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény – 9/A. § (1)]*

## Bevezetés

Mivel nem áll rendelkezésre korábbi településfejlesztési koncepció, ezért a most elkészült dokumentum támaszkodik egyrészt az önkormányzat által készített, illetve a községet érintő kapcsolódó tárgyú koncepciókra, tervekre, programokra, a partnerségi egyeztetések során gyűjtött információkra, és figyelembe vette azokat a körülményeket, amelyek a község fejlesztésére hatással lehetnek. Mindezek beépültek ebbe az új jogszabályi követelmények szerint készült településfejlesztési koncepcióba.

Korszerű, helyi konszenzuson alapuló fejlesztési és rendezési, szabályozási dokumentumok nélkül a település felkészületlen a területi folyamatok kezelésére, kisebb az esélye a fejlesztési támogatások megszerzésére, az itt élő polgárok életminőségének javítására, illetve a helyi gazdaság hatékony fejlesztésére. E konszenzus kialakítása érdekében a településfejlesztési koncepció céljai, javaslatai széleskörű partnerségen alapulnak.

A településfejlesztési koncepció egyben vezetési eszköz, amellyel a települési önkormányzat irányítani tudja, hogy a fejlesztés során honnan hová akar eljutni. Bemutatja azokat a tájékozási pontokat, amelyek az állandóan változó környezethez való igazodás során a célok megvalósításához vezetnek. A településfejlesztési koncepció integrálja a település folyamatos működésének, fejlesztésnek és vezetésének feltételeit. A koncepció a települési önkormányzat, mint szervezet feladatainak programja, ill. a szervezetfejlesztés és ellenőrzés dokumentuma.

Jelen Koncepció a jövőképet egy objektív, részletes vizsgálatra alapozva állítja fel. A helyzetfeltárás elsődleges célja a településen jelenleg is zajló társadalmi, gazdasági, valamint környezeti folyamatok kimutatása, illetve a folyamatok háttérében lévő ok-okozati összefüggések feltárása volt. Az egyes, települést érintő folyamatokra többféleképpen is lehet reagálni. Lehetséges az adott folyamathoz való alkalmazkodás, továbbá annak felerősítése, de lehetséges az adott folyamat hatásainak mérséklése, vagy

az attól való elhatárolódás is. A településfejlesztési koncepció a *mit* és a *miért* kérdésekre keresi a választ. A *hol* és a *hogyan* kérdések megválaszolása a későbbiekben készülő településrendezési eszközök feladata.

## Vizsgálati összefoglaló

A Vizsgálati összefoglaló célja és feladata, hogy összefoglaló módon mutassa be a megalapozó vizsgálatban már feltárt települési adottságokat, a település területrendezési, tájhasználati konfliktusait, fejlődési lehetőségeit, amelyek a településfejlesztési koncepció alapjául szolgálhatnak, mintegy kijelölve a település fejlődési irányát.

A település vizsgálatán alapuló, gyakran igen terjedelmes helyzetfeltáró munkarészek gyors és áttekinthető értelmezését és értékelését teszi lehetővé a SWOT analízis készítése. Ez a stratégiai szemléletű, rendszerezett összegzés irányt mutat a fejlesztési irányok kijelöléséhez. A SWOT kifejezés egy mozaikszó, mely 4 angol szó kezdőbetűjéből tevődik össze. 'S' az angol strengths szó kezdőbetűje, jelentése erősségek, 'W' a weaknesses szóból ered, és gyengeséget jelent, 'O' az opportunities, azaz a lehetőségek jelölésére szolgál, míg a 'T' a threats, azaz a veszélyek kategóriát jelenti.

A SWOT táblázat tehát 4 fő részre osztható, amelyekben a település erősségeire, gyengeségeire, lehetőségeire és veszélyeire térhetünk ki. Az erősségek és a gyengeségek a település belső adottságaiból fakadnak. Az erősségekre alapozható a fejlesztés, ezek az adottságok tovább erősítendőek, míg a gyengeségek gátolják a fejlesztést, azok megerősítése szükséges. A lehetőségek és a veszélyek a külvilágból ható folyamatokat tüntetik fel, a lehetőségek kívülről segíthetik, ösztönözhetik a fejlesztést, míg a veszélyek azok, amelyek kívülről akadályozhatják a fejlesztés sikerességét. Az elemzést a településen

folytatott vizsgálatok, a területre vonatkozó korábbi különböző fejlesztési dokumentumok alapján készítettük el.

A SWOT elemzés készítésekor elsősorban azon erősségek és gyengeségek kiemelése szükséges, amelyek valamilyen formában kapcsolatban állnak a település fejlesztési céljaival, stratégiájával, befolyásolják a fejlesztéseket. Ugyanez mondható el a lehetőségekre és veszélyekre vonatkoztatva is. Tehát nem szükséges feltétlenül a település összes adottságát felsorolni, jelen SWOT elemzés során elegendő a koncepció szempontjából fontos tulajdonságok feltüntetése.

#### SWOT ANALÍZIS

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> <li>Főútvonalak kiépítettsége</li> <li>Energiaellátó rendszerek kiépítettsége</li> <li>Kulturális hagyományok ápolása</li> <li>Jó megközelíthetőség (M3-as autópálya, 3. sz. főút)</li> <li>Eger és Gyöngyös közelsége</li> <li>Növekvő népességszám</li> <li>Kiépített alapfokú intézményhálózat</li> <li>Nyersanyaglelőhely, lignitkészlet</li> <li>A Mátrai Erőmű közelsége</li> <li>Mátraaljai borvidék, szőlőtermelő és borászati hagyományok</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Bányaművelés során megbolygatott felszín, rekultiválandó tájsebek</li> <li>Alacsony iskolai végzettségű, munkanélküli vagy kisjövedelmű lakossági réteg</li> <li>Kerékpárutak hiánya</li> <li>Innovációs tevékenység hiánya</li> <li>A képzett munkaerő elvándorlása</li> <li>A munkanélküliek nagyobb hányada szakképesítéssel nem rendelkezik illetve alacsony végzettségű.</li> <li>Vállalkozási ismeretek hiánya</li> </ul>
Lehetőségek	Veszélyek

<ul style="list-style-type: none"> <li>• Európai Unió források infrastruktúrafejlesztésekre</li> <li>• Információs technológiák terjedése</li> <li>• Vállalkozási képzések beindítása</li> <li>• Környezettudatos, életmód fejlesztési programok, oktatások</li> <li>• Civil szervezetek együttműködésének erősödése</li> <li>• Helyben való foglalkoztatás növelése</li> <li>• Gazdasági területek növelése</li> <li>• Kistérségen belüli és szomszédos kistérségekkel való együttműködés erősítése</li> <li>• A környezet fejlesztése</li> <li>• Sportolás, egészséges életmód népszerűsítése</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Fiatalok elvándorlása</li> <li>• Leszakadó rétegek növekedése.</li> <li>• Civil szervezetek forráshiánya</li> <li>• A képzett munkaerő további elvándorlása</li> <li>• Hazai és EU-s támogatásokra épülő beruházások finanszírozásának bizonytalansága (nem kedvezményezett járás)</li> <li>• Gazdasági, társadalmi környezet kiszámíthatatlansága</li> <li>• A gazdasági területek fejlesztése befektetők hiánya miatt elmarad vagy késik</li> <li>• A felhagyott bányaterületek rekultivációja elhúzódik</li> </ul>
--	--

# 1. JÖVŐKÉP

## 1.1. A TELEPÜLÉS JÖVŐKÉPE A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, TÁJI, TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉRE VONATKOZÓAN

A társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozó jövőkép felvázolásakor nem a jelenlegi társadalmi, gazdasági folyamatok előrevetítésére kell alapozni, hanem a javasolt beavatkozások eredményeként elérendő vízió fogalmazható meg. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

### **„Fejlődő gazdaság, élhetőbb környezet, megőrzött hagyományok”**

A helyi adottságokra épülő helyi termékek előállítására helyi munkaerő alkalmazásával történik, erősödik a belső gazdasági integráció, a természeti adottságokra és hagyományokra épülő fejlesztésekkel új szolgáltatások jönnek létre. A település és a térség civil szervezetei, vállalkozói és az állami szervek közötti együttműködés, partnerség erősödik, ami lehetővé teszi a minél több egyéni és közösségi kezdeményezés ösztönzését és támogatását a település gazdasági és társadalmi fejlődése érdekében.

A település környezeti állapot javul, zöldfelületei funkcionalitásukban és természeti értékükben is gazdagodnak, természeti területei állapota és diverzitása javul. Fejlődnek a társadalmi, szociális ellátási szolgáltatások, ami által a településen élők életkörülményei javulnak, ezáltal növekedhet a településen a lakosságszám, gyarapodhat az adófizetők aránya. Az energetikai fejlesztéseknek köszönhetően a település élhetőbb lesz, csökkennek az önkormányzat és a lakosság, valamint a vállalkozások kiadásai az ingatlanok felére

csökkenő energiaigényével, nő az alkalmazott megújulók aránya, és csökken mind a gáz, mind a szilárd tüzelésű berendezések száma és használatuk aránya.

A jövőben a legfiatalabb generációk oktatására, nevelésére egyre nagyobb figyelmet fordít az önkormányzat a településen tapasztalható demográfiai folyamatok ismeretében. A minőségi közszolgáltatások, a magas színvonalú oktatás, a komfortos környezet növeli Halmajugra település megtartó képességét.

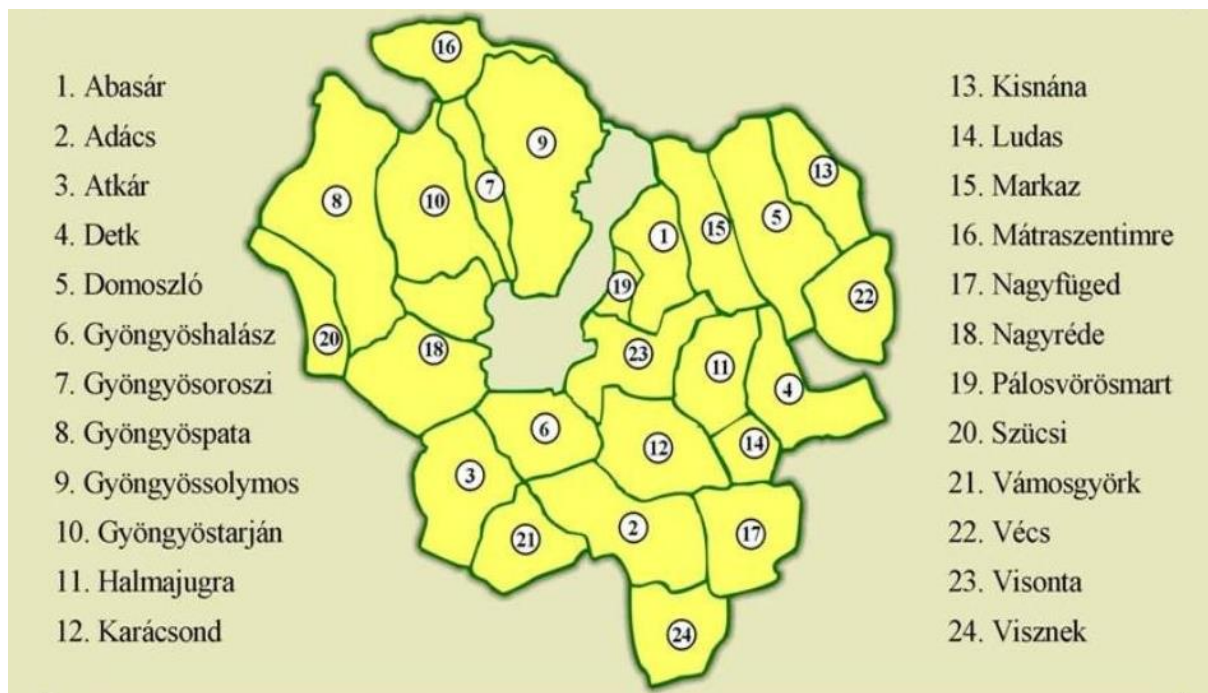
## 1.2. A TELEPÜLÉS SZEREPE A TÉRSÉGBEN

Halmajugra jövőképében a jelenlegi, néhány éve kialakult kistérségi együttműködés minél hatékonyabb folytatása szerepel. Halmajugra tagja a Dél-Mátra Közhasznú Egyesület keretében működő kistérségi társulásnak, amely Gyöngyösön kívül a járás minden települését magában foglalja. Az egyesület alapító tagjai között vannak önkormányzatok, kisebbségi önkormányzatok, egyházi szervezetek, civil szervezetek, de vállalkozók, magánszemélyek is.

2012. január 1-jével Abasár, Karácsond, **Halmajugra**, Nagyfüged, Ludas, Kisnána, Domszló, Vécs települések önkormányzatai létrehozták az Abasári Szociális és Gyermejjóléti Intézményfenntartó Társulást, amely több településnek szolgáltatja a Szociális és Gyermejjóléti Intézmények működtetését. Az Orvosi Ügyelet Mikrotérségi Társulás tagjaként az alábbi önkormányzatok lakosai vehetik igénybe az ügyeleti ellátást: Abasár, Detk, **Halmajugra**, Ludas, Markaz, Nagyfüged, Visonta, Víznek, Adács, Vámosgyörk, Atkár, Pálosvörösmart, és Gyöngyös város.

A Gyöngyösi Járás területén 11 településen (Adács, Domszló, Gyöngyös, **Halmajugra**, Karácsond, Kisnána, Ludas, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Nagyfüged, Vécs) működik Roma Nemzetiségi Önkormányzat. A Nemzetiségi Önkormányzatoknak megállapodásuk

van a települések Önkormányzataival, melyekben rögzítésre kerültek az együttműködési területek és a feladatok.



### 1.3. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK RÖGZÍTÉSE

A településfejlesztési irányok kijelölése során vannak olyan meghatározó alapelvek, amelyek meghatározóak a település fejlesztésének egésze, a beavatkozások tervezése szempontjából. Halmajugra településfejlesztési alapelvei az alábbiak:

#### **Integrált megközelítés, egészben való gondolkodás**

Egy-egy település életének különböző dimenziói (gazdasági, társadalmi-szociális, környezeti, kulturális) egymással szorosan összekapcsolódnak, ezért az egyes településfejlesztési beavatkozások csak integrált megközelítés alkalmazásával lehetnek igazán hatékonyak. A települést tehát ebben az értelemben egészként szükséges kezelni.

Az integrált szemléletmódnak megfelelően a fejlesztési koncepció együtt kezeli a település műszaki infrastruktúra hálózatának fejlesztését a humán közszolgáltatások, a természeti

környezet, valamint a helyi társadalmi-gazdasági élet fejlesztésével. Az említett tématerületek között nincs hierarchikus kapcsolat, egyik sem fontosabb a többinél, mindegyiket ugyanolyan részletességgel kell vizsgálni, és a településfejlesztési koncepcióban foglalt fejlesztési elképzelések megvalósítása során az azokhoz tartozó fejlesztési elemeket hasonló súllyal kell majd számon kérni.

Az integrált megközelítés több szempontból érvényesíthető. Fontos, hogy egy-egy felismert komplex társadalmi-gazdasági probléma megoldására ugyanolyan komplex fejlesztési beavatkozás szülessen, az intézkedések ne csak részproblémák megoldására irányuljanak. Az integrált megközelítés az egyes projektek összefüggéseire is értelmezhető. Egyedi projektek, pontszerű települési fejlesztések helyett egymás hatását kölcsönösen erősítő beavatkozások, komplex fejlesztések szükségesek.

### **Fenntartható településfejlesztés**

A fenntarthatóság olyan fejlődési folyamatot jelent, amely kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét arra, hogy saját szükségleteiket kielégítsék. A megelőzésre, az erőforrások takarékos használatára, a szennyezések minimalizálására, az újrahasznosításra kell törekedni pontos tervezéssel, gondos megvalósítással és figyelmes használattal.

A településfejlesztés során – a globális kihívásokra válaszolva – kiemelten fontos a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosítása. A fenntartható fejlődés nemcsak környezeti, hanem gazdasági és társadalmi fenntarthatóságot is jelent. A településpolitikában a tervezés és megvalósítás során a fenntarthatóságot szintén komplex módon szükséges értelmezni, mindhárom dimenziót, s egymásra gyakorolt hatásaikat figyelembe véve.

A környezeti fenntarthatóság irányába hathat a változatos területhasználat megvalósítása, az épületek energiahatékonyságának javítása, a helyi gazdaság és a rövid ellátási láncok támogatása, a megfelelő hulladék- és vízgazdálkodás, valamint jól használható úthálózat, zöldfelület fenntartása a jelenlegi szinten vagy javítása, általánosságban a község életének

minden területén az erőforrásokkal való takarékoság és a környezeti terhelés csökkentése.

A gazdasági fenntarthatóság többek között a több lábon álló helyi gazdaságban, a magas innovációs szintben, a prosperáló helyi kis- és középvállalkozásokban ölthet testet. A települési lakosság számára a társadalmi fenntarthatóság is elengedhetetlen, mely például a szubszidiaritáson alapuló demokratikus döntéshozatalt, a megfelelő életminőség és életkörülmények biztosítását, a szociális jólétet, a működő és összetartó helyi közösségeket jelenti. Fontos szempont a jelenlegi oktatási intézmények tehermentesítésére a népességnövekedés függvényében új oktatási területek kijelölése.

A fenntarthatóság elvét a társadalmi, gazdasági és természeti oldalról egyaránt érvényre kell juttatni. A fejlesztési döntéseket a demográfiai folyamatokat mérlegelve, az extenzív területhasználat helyet az intenzív területhasználatot érvényesítve kell meghozni. A helyi szereplők által felvetett fejlesztések mentén olyan metszethalmazt kell kialakítani, amely figyelembe veszi a megvalósításhoz rendelkezésre álló humán erőforrásokat, pénzügyi korlátokat, valamint a település természeti környezetét.

### **Hatékony fejlesztések**

A településfejlesztés során kiemelt fontosságú alapelv a helyi, már rendelkezésre álló erőforrásokra építkezés, valamint a költséghatékonyság biztosítása. A hatékony településfejlesztés érdekében a településeknek reálisan kell felmérniük gazdasági és humán erőforásaikat. A hatékonyság érdekében nemcsak új erőforrások bevonására, de a meglévő kihasználatlan erőforrások hasznosítására is törekedni érdemes.

Szintén fontos településfejlesztési elv a hosszú távú (több költségvetési és tervezési ciklusú) gondolkodás. Az egyes fejlesztések, projektek esetében a beruházási költség mellett a fenntartás, működtetés költségeivel, valamint a fejlesztések hosszú távú hatásaival is kalkulálni kell.

## **Közösségi szemlélet és szolidaritás**

A településfejlesztési folyamat valamennyi szakaszában – tervezés, megvalósítás és fenntartás – kiemelt alapelv a közösségi szemlélet, a széles körű partnerség biztosítása, hiszen egy-egy fejlesztés csak valós lakossági igény és megfelelő lakossági támogatás mellett érheti el célját. A partnerségre ugyanakkor nemcsak a helyi lakosság szintjén érdemes törekedni, hanem a gazdasági élet szereplői és a különböző kormányzati szintek között is. A közösségi tervezés megvalósítása a település társadalmi kohézióját is növeli, hozzájárul a civil szféra erősödéséhez, a helyi identitás kialakulásához és áttételesen a település népességmegtartó erejének növeléséhez is. Az alulról jövő lakossági kezdeményezéseket a település vezetésének is támogatnia kell.

A közösségi tervezés lehetőséget ad az egyes szereplők fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, ahol a partnerek már a tervezés során megismerik a fejlesztési elképzeléseket, és véleményt nyilváníthatnak. A partnerek szerepet kaphatnak a megvalósításban is, ennek egyik hatékony eszköze a helyi közösségek működésének ösztönzése. Az egyes projektek megvalósulási és fenntartási időszakában kiemelt figyelmet kell fordítani a lakossági tájékoztatásra, az elért eredmények kommunikációjára, valamint a tapasztalatok visszacsatolására. A közösségi szemlélet érvényesítése a szolidaritás elvét is magában foglalja.

A település működésekor érvényre kell juttatni az esélyegyenlőségi szempontokat, kiemelt figyelmet kell fordítani az egyes esélyegyenlőségi csoportokra (hátrányos helyzetűek, idősek, nők, romák, fogyatékkal élők).

A településfejlesztés közös ügy, amely csak akkor lehet eredményes, ha mindenki – a maga szintjén, kompetencia területén – ehhez hozzájárul. A tervezés és a megvalósítás során valódi partnerségnek kell kialakulnia az egyes szereplők céljainak, projektjeinek

koordinálása mentén. Ezzel biztosítható, hogy a hosszú távú szemléleten túl jelen időben sem sérülnek az alapvető érdekek egymás rovására.

Az esélyegyenlőség elve azt hivatott biztosítani, hogy mindenki számára egyformán legyen lehetőség a település és környezete használatára, a gazdaság által nyújtott lehetőségek kiaknázására, a szolgáltatások igénybevételére. A célok kitűzésénél, a beavatkozások tervezésénél szem előtt kell tartani, hogy az eredmények mindenki számára elérhetőek legyenek.

### **Az országos vidékpolitikai jövőképhez való csatlakozás**

Az országos vidékpolitikai jövőképben gazdasági funkciójukban megerősödött, a működő és fejlődő helyi gazdaságra, benne az európai többfunkciós, ökoszociális funkciókat (tájfenntartás, természeti erőforrások és biodiverzitás megőrzése, népességmegtartás és foglalkoztatás) teljesítő, jó minőségű, egészséges élelmiszereket előállító mezőgazdaságra és azzal szoros kapcsolatban lévő élelmiszer-feldolgozásra épülő, közösségeiben megújult, a helyben lakóknak perspektívát nyújtó, minőségi életfeltételeket biztosító vidéki települések és térségek szerepelnek.

A helyi szinten megvalósítható vidékfejlesztési beavatkozásokat a helyi vidékfejlesztési közösségek által tervezett helyi vidékfejlesztési stratégiák alapján célszerű megvalósítani, amely így programalapú, a helyi közösségi részvételre építő, széles körű térségi és közösségi fejlesztési hatásokat generáló végrehajtást tesz lehetővé.

## 2. CÉLOK

### 2.1. A TELEPÜLÉS ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Halmajugra településfejlesztési koncepciója átfogó fejlesztési célokat határoz meg, amelyek hozzájárulnak a jövőképben megfogalmazottak realizálódásához. Az átfogó célok kijelölik a település legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti, műszaki kihívásokra adott válaszait, pozícionálja Halmajugrát és kijelöli a legfőbb hosszútávon megvalósítandó céljait. A település jövőképeinek legfőbb alkotóelemei, pillérei az átfogó célok.

A jövőképben szereplő három terület „gazdaság, környezet, hagyomány” együttes fejlesztése a település lakossága életminőségének javítását eredményezi. Az egyes általános célok az alábbi struktúrában valósítják meg jövőkép egészét:

#### **Fejlődő gazdaság**

1. Munkahelyteremtés, a helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével.
2. A vidékre jellemző hagyományos és innovatív termékek előállításához a szükséges feltételek megteremtése.
3. Az életminőség javítása helyi és térségi szolgáltatások minőségi fejlesztésével.

#### **Élhetőbb környezet**

4. Tartalmas emberi élethez méltó környezeti állapot biztosítása öko-hatékony rendszerek és tevékenységek támogatásával.
5. A község humánerőforrás-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal.
6. Biztonságos élettér kialakítása, biztosítása.

## **Megőrzött hagyomány**

7. A kulturális, természeti és épített értékek, örökségek őrzése közösségi tevékenységek, funkcióváltások és beruházások támogatásával.

Az erőforrásokból egyre nagyobb hányadot kell fordítani a lakosság életkörülményeinek, egészségének javítására, ezen belül a képzés és oktatás színvonalának fejlesztésére, a környezet állapotának javítására, a település és térségek értékeinek megővésére, az emberi lakókörnyezet minőségét meghatározó tényezők megújítására. Egyidejűleg meg kell állítani térségek és társadalmi rétegek leszakadását, ösztönözni kell a gazdasági bázis megújítását szolgáló, az innovációs folyamatok terjedését segítő tevékenységeket és szervezeteket.

Mivel a településen jelentős a munkanélküliek aránya, fontos fejlesztési igény a gazdaságfejlesztés, amely lehetőséget teremt a foglalkoztatás bővítésére, illetve a meglévő munkahelyek megőrzésére. A helyi gazdaságfejlesztés keretében segíteni kell a helyi közösségeket, hogy települési és mikrotérségi szinten újjászervezzék helyi gazdaságukat, kialakuljanak a minél közvetlenebb helyi termelői-fogyasztói kapcsolatok. Ennek keretében felkarolni szükséges a helyi termékeket, megteremteni a helyi feldolgozás és értékesítés lehetőségeit, a helyi termékekkel és fenntartható fogyasztással kapcsolatos szemléletformálást elvégezni, valamint ösztönözni a megújuló energiatermelést és térségi komplex program keretében történő működés modelljének kialakítását.

A hagyományos kézműves tevékenységek számára kedvezőbb működési körülményeket kell teremteni, ennek keretében felmérni és tudatosan építeni a kézműves hagyományokat, lehetőségeket. A munkaerőpiaci problémák szükségessé teszik, hogy szociális gazdaság keretében ösztönözzük visszavezetni az embereket a munka világába.

A helyi gazdaságfejlesztés középpontjában a komplex térségi fejlesztési folyamatba ágyazódó, a helyi termékekre és erőforrásokra, valamint helyi értékesítésre épülő megoldások álljanak. Ennek érdekében szükséges a helyi gazdaságát „több lábra állítása”.

Erőteljesen támogatandók a vidéki jellegű tevékenységek (helyi energiatermelés, élelmiszer-feldolgozás és -értékesítés, kézművesség stb.), valamint az ezekre épülő helyi mikro-, kis- és középvállalkozások.

Újra kell gondolni az erdő- és mezőgazdasági melléktermékek, a kommunális és egyéb szerves hulladékok, biomassza energetikai hasznosításának lehetőségeit, megteremtve ezzel a helyi önkormányzat, közintézmények fűtési és egyéb energia-igényének kielégítéséhez, továbbá a helyi feldolgozóipar létrehozásához szükséges helyi energiaalapot.

A helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, a meglévők fejlesztésével lehetséges, ami a gazdaság aktív szereplőit direkt módon ösztönzi a fejlesztéseik jövőkép felé történő orientálódásában, különösen a helyi termékeket előállítók, illetve közszolgáltatásokat végzők tekintetében.

A térség humánerőforrás-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal, a roma lakosság számára felzárkóztató programok kialakításával történhet, ennek eredményei közvetlen hatással bírnak a gazdaságfejlesztésre, hiszen a képzések, oktatások eredményeképpen a helyi gazdaság számára hasznosítható munkaerő keletkezik. A helyi munkaerőnek a munkaerőpiacon történő megjelenése mind a gazdaságra, mind a lakosság életminőségére pozitív hatást gyakorol.

A felsorolt erőforrások közül a több lábon álló gazdaságszerkezet, mint a gazdasági fejlesztések többirányú megvalósulási lehetősége az egyik kiaknázandó lehetőség. A település jó megközelíthetősége nagyban hozzájárul a megtermelt javak értékesítéséhez, a kialakított szolgáltatások térségen kívüliek részéről történő igénybevételéhez. A mezőgazdasági termékek és melléktermékek térségi szintű koordinált értékesítésével, energetikai hasznosításával eddig még kihasználatlan területek nyílnak meg a vállalkozói szféra, a gazdasági szereplők előtt.

## 2.2. RÉSZCÉLOK ÉS A BEAVATKOZÁSOK TERÜLETEI EGYSÉGEINEK MEGHATÁROZÁSA

Halmajugra legjelentősebb problémája a munkanélküliség, valamint a nagyszámú roma kisebbséghez tartozó lakosság szociális helyzetéből fakadó társadalmi problémák megléte. Ennek tükrében fontos, hogy a problémák felszámolásában a település kihasználja a meglévő lehetőségeit, amelyek a következők: jó megközelíthetőség, jelentős az ipari tevékenységgel foglalkozó vállalkozások száma, az infrastruktúra megfelelően kiépített, a lehetőségek adottak komplex képzési programok szervezésére, amelyek hiányszakmákból nyújtanak piacképes képzést a hátrányos helyzetű lakosságnak.

### **Fejlesztéspolitikai feladatok:**

- A magas gyermekszám és a romák alulképzettsége miatt különös figyelmet érdemel az oktatás mennyiségi és minőségi fejlesztése. Cél a roma gyermekek minél szélesebb körű, minél korábbi bevezetése az oktatási rendszerbe, illetve az iskolázottsági szint növelése.
- A hátrányos helyzetű kisgyermek jó minőségű, kora gyermekkori szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása, növelése.
- Az iskolai lemorzsolódás csökkentése vagy az oktatási rendszerből idő előtt kimaradt fiatalok iskolarendszerű képzésbe való visszavezetése érdekében folytatni kell a tanoda és a „második esély” típusú programokat, erősíteni kell az alapkompétencia-fejlesztő informális és nem formális tanulást.
- A szülők és az iskola közötti együttműködés javítása, a gyermekek iskolai sikerességét támogató társadalmi környezet kialakítása.
- Az alapfokú oktatásban romapedagógusok, pedagógus-asszisztensek részvételének erősítése, képzésük és térségben maradásuk ösztönzése.
- Ki kell alakítani a magasan képzett egészségügyi, szociális szakemberek és pedagógusok térségben maradásának és térségbe vonzásának rendszerét.

- A társadalmi befogadás erősítésével, a tehetséggondozással és az alkotásvágy, a kreativitás kifejtésével a saját kultúra újjáélesztése. Ezzel összefüggésben a roma kultúra identitásától is idegen, az álltársadalom és a roma populáció számára is káros szemlélet- és életmód viaszorítása.
- A foglalkoztatás, a szakképzés, a lakhatás, a népegészségügy, a gyermekvédelem és a segélyezés integrált kezelése.
- Komplex, integrált programok szükségesek a közösségek önszerveződésének és a roma népesség társadalmi és munkaerő-piaci integrációjának támogatására. A szociális megközelítés mellett a kultúrák kölcsönös megismertetésének és közelítésének támogatása, a kölcsönös társadalmi, közösségi és környezeti felelősségérzet erősítése.
- A térségi társadalmi-gazdasági kapcsolatok erősítése, a helyi gazdaság erőteljes fejlesztésével, jövedelemkiegészítő, fenntartható tájhasználat ösztönzése (földprogram, szervezett szociális erdő- és tájhasználat).
- A foglalkoztatási helyzet javítása érdekében integrált képzési, foglalkoztatási és szociális programok, hagyományos kézműves, kisipari, kreatív tevékenységek felélesztése és termékeik forgalmazásának támogatása. A roma népesség visszavezetésével a munkaerőpiacra a térbeli kirekesztődés csökkentése, felszámolása.
- A szociális és lakáskörülmények javítása, környezeti infrastruktúra-rendszerek kialakítása és hatékony működtetése, telep-rehabilitációk, és az ebben való foglalkoztatás támogatása.

Jelenleg Magyarország egyik legsúlyosabb problémája a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén, valamint a hátrányos helyzetű térségekben és települések periferiáján növekvő és újonnan kialakuló rossz lakhatási körülmények.

Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától.

Halmajugra vonatkozásában a roma kisebbség népességarányának növekedése felzárkóztató, illetve kiegészítő képzések megvalósítását indokolja. A társadalmi felzárkóztatás és a társadalmi szolidaritás különösen fontos célként jelenik meg a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, mind pedig az ilyen személyek tekintetében. Az eredményes integráció elképzelhetetlen a különböző társadalmi (felzárkóztató) programok és szociális szolgáltatások nélkül, ugyanakkor a sikerhez szükség van minden fél tevőleges és aktív közreműködésére.

Az oktatás fejlesztésével mindenki számára meg kell teremteni a minőségi tudás elérését, a készség, képesség fejlesztésének a lehetőségeit. A településen élő és felnövekvő generációk helyben tartásának és társadalmi felzárkóztatásának kiemelten fontos záloga a munkaerőpiacon jól eladható képzettség megszerzésének lehetősége. Ennek érdekében Halmajugra kiemelkedően fontosnak tartja, hogy támogassa és összehangolja a képzésben mutatkozó hiányosságok felszámolását.

A mai társadalmi viszonyok között gyengének értékelhető a helyi közösségek, a civil szféra szerepvállalása, aktivitása és érdekérvényesítő képessége Halmajugrán is. Mindez sok esetben visszavezethető az önszerveződés igényének hiányára, az egyének anyagi forráshiányára, a hajsztolt életmód miatti idő- és energiahiányra. A civil kezdeményezéseken alapuló közösségek önszerveződő ereje, az önkéntesség, a közös ügyekért való közös együttműködés ugyanakkor jelentős kiaknázatlan erőforrást jelenthetnek a társadalom megújításához. Ehhez azonban meg kell teremteni a civil szervezetek működésének és az állami támogatások felhasználásának átláthatóságát, valamint elérni, hogy növekedjen az egyének esetében a szabadon – köztük civil célokra – felhasználható jövedelem és szabadidő nagyságának aránya.

A foglalkoztatás terén fontos cél a 20-64 éves népesség foglalkoztatási rátájának emelése, többek között a fiatal, az idősebb, valamint az alacsony képzettségű munkavállalók nagyobb mértékű foglalkoztatása. Ennek legfontosabb eszközei a vállalkozásfejlesztés, a térségi szolgáltatásfejlesztés és a humánerőforrás fejlesztése.

Az oktatás terén fontos cél a képzettségi szint javítása, különösen törekedve arra, hogy jelentősen mérséklődjön a korai iskolaelhagyás aránya, ezzel egyidejűleg pedig növekedjen a legalább középfokú végzettséggel rendelkező 30-34 éves korúak aránya.

### **2.2.1. A JÖVŐKÉP, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK, AZ ÁTFOGÓ CÉL ÉS A RÉSZCÉLOK KAPCSOLATA**

A jövőkép eléréséhez közvetlenül kapcsolódnak a kijelölt átfogó célok. A megfogalmazott településfejlesztési elvek segítenek abban, hogy mind az átfogó célokat, mind a specifikus célokat fenntartható módon érje el a település, a szinergikus hatások maximális kihasználásával.

A specifikus célok rendszerének hozzájárulása az átfogó célok eléréséhez rendszerszemléletben, komplex módon értelmezhető, azaz az egyes átfogó célok nem egymástól elszigetelt részrendszerekként építenek kapcsolatot a specifikus célok adott részalmazával, hanem az egyes specifikus célok több átfogó cél elérésére is gyakorolnak közvetlen, vagy közvetett hatást.

### **2.2.2. A FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉRTELMEZÉSE AZ EGYES TELEPÜLÉSRESZEKRE**

Bár Halmajugra két település, Gyöngyöshalmaj és Hevesugra egyesülése révén jött létre, a község méretéből adódóan nem osztható külön részekre, a fejlesztések a település

egészére hatással vannak. A településfejlesztési koncepció céljai a település egészét lefedik, és hatással vannak a település gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődésére.

### 3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

#### 3.1. A STRATÉGIÁHOZ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS KÖRNYEZETI ADATOK MEGHATÁROZÁSA

A jelen településfejlesztési koncepciót megelőzően, annak megalapozásaként a 314/2012 (XI.8.) Korm. rendelet előírásainak megfelelő tartalommal elkészült a helyzetfeltáró munkarész, amely széles körű adatgyűjtésre és a statisztikai adatok feldolgozására épült. Ennek megfelelően a koncepció helyzetfeltáró munkarésze teljes körűen tartalmazza mindazon társadalmi, gazdasági és környezeti adatot, amelyek a településfejlesztési koncepció megalkotásához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükségesek.

A helyzetfeltárás során feldolgozott primer és szekunder adatok hozzájárulnak a településvezetés későbbi településfejlesztést érintő döntéseinek meghozatalához, a képviselő-testület, annak szakmai testületei, valamint a településmenedzsment tájékozottsági szintjének növeléséhez, de a célrendszerben is meghatározott kommunikációs csatornákon keresztül segíthetik az önkormányzatot a lakossági és a település gazdasági szereplői felé irányuló hiteles tájékoztatásban.

A koncepció megalapozó munkarészában meghatározott adatok, adatkörök jó kiindulási alapul szolgálhatnak mindemellett a koncepció – valamint a későbbiekben kidolgozásra kerülő stratégia – szakmai tartalma megvalósulásának ellenőrzését, mérését biztosító indikátorok rendszerének kialakításához.

A településre jellemző meghatározó társadalmi, gazdasági és környezeti adatok a helyzetfeltárás megállapításainak tükrében az alábbiak szerint foglalhatók össze:

#### Demográfia

Halmajugra utolsó hivatalosan becsült népessége 1.379 fő (2017 évben). A demográfiai viszonyokat vizsgálva megállapítható, hogy a 2011. év óta növekvő tendenciát mutat a népesség száma. A természetes szaporodás, illetve fogyás mértékét az élveszületések és a halálozások különbözete adja, ezer lakosra kivetítve. Halmajugra esetében ez a mutató jóval meghaladja mind a Heves megyei, mind a Dél-Mátra Közhasznú Egyesület területéhez tartozó települések értékeit, többek között ennek köszönhető a lakónépesség számának utóbbi években tapasztalható növekedése. Bár a vándorlási egyenleg Halmajugra esetében meglehetősen hullámzó képet mutat, azonban az elvándorlás-odavándorlás számai, illetve az élveszületések és elhalálozások száma hosszabb távon kiegyenlítik egymást. A népességszám alakulását elsősorban a be-, illetve elköltözések alakítják, mert a természetes szaporodás/fogyás mutatói messze a térség átlaga fölött vannak. Kedvező képet mutat a település öregedési indexe is. Hosszú évek óta tartó tendencia, hogy 100 nyugdíjas korú személyre több mint kétszer annyi gyermekkorú személy jut.

### **Gazdaság**

Halmajugra külterületének északnyugati része közvetlenül csatlakozik ahhoz az Ipari Parkhoz, ami a Visonta igazgatási területén működő Mátrai Erőmű környékén alakult ki, és az utóbbi időben jelentős fejlődésen ment keresztül. A meglévő Ipari Parkban az erőművel szorosan együttműködő olyan vállalkozások működnek, amelyeknek fontos az erőmű közvetlen közelsége. Ilyen üzemek Halmajugra igazgatási területén a XELLA Magyarország Építőipari Kft. és a RIGIPS Hungária Gipszkarton Kft., amelyek az erőmű melléktermékeiből készítenek építőanyagokat, vagy a GEOSOL Kft. telephelye, amely az erőműben elégetésre kerülő alternatív tüzelőanyagok fogadását, tárolását, darabolását, keverését végzi.

A legnagyobb és legtöbb személyt foglalkoztató gazdasági egységek jelenleg a visontai bánya és erőmű.

### **Térszerkezeti adottságok**

A Dél-Mátra alkotta térség - amelynek Halmajugra is tagja - 24 településből áll, amelyek mindegyike a Gyöngyösi járás tagtelepülése. A települések egységes, területileg összefüggő, egymással határos területen helyezkednek el, a Mátra déli lábánál. A térség településeit tekintve döntő a kistelepülések túlsúlya, hiszen két kivétellel (Mátraszentimre – aprófalva, Gyöngyöspata – városi rang) minden település a kistelepülések kategóriába tartozik (500-2000 fő között).

Közlekedés-földrajzi szempontból az ország kelet-nyugati irányú közlekedési folyosója, az M3 autópálya és az elsőrendű országos főútvonal (3-as) emelhető ki, mely a járáson halad át.

A főváros a térségből egy-másfél órán belül érhető el. A kistelepülések elérhetőségét kevésbé jó minőségű utak biztosítják. Fontos ezen települések, így Halmajugra hatékony becsatolása is a térség vérkeringésébe. A közúti közlekedés minél jobb feltételeinek megteremtése, valamint javítása fejlesztendő területként azonosítható, természetesen a fenntartható fejlődésnek megfelelően a természeti környezet megóvása mellett, hiszen napjainkban a falvak elérhetőségének korlátai jelentős mértékben befolyásolják egy település demográfiai folyamatait. Gyöngyös, mint járási központ nem okoz akkora népességelszívást, Budapest közelsége viszont jelentős hátrányt jelent a képzett munkaerő elszívó hatásával.

A vasúti infrastruktúra jónak mondható, de nem segíti a térséget. Egyetlen országos vasútvonal szeli át a térség keleti részét (Budapest–Miskolc–Kassa–Hidasnémeti), melyről Gyöngyös felé egy leágazás húzódik, a járás települései közül Vámosgyörköt (vasúti csomópont), Adácsot és Ludast érintve.

### **3.2. A MEGHATÁROZOTT TERÜLETIGÉNYES ELEMEL ALAPJÁN, JAVASLAT A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FŐ ELEMELNEK TÉRBELI RENDJÉRE ÉS A TERÜLET-FELHASZNÁLÁSRA IRÁNYULÓ TELEPÜLÉSSZERKEZETI VÁLTOZTATÁSOKRA**

Halmajugra, az egykor szőlő- és bortermeléséről, növénytermesztéséről ismert Heves megyei község mára ipari településsé vált. A gazdasági élet meghatározó ágazata a bányászat, amely a Mátrai Erőművet látja el külszíni fejtéssel kitermelt lignittel. A mezőgazdasági termelésre igénybe vehető területek a külszíni fejtés terjeszkedésével kis területre korlátozódnak. A külterület jelentős része a bánya tulajdonában van. A Mátrai Erőművet lignittel kiszolgáló bánya az elmúlt években a község külterületén tovább terjeszkedett.

A belterülettől északra lévő bányaterület egy részét már rekultiválták, a belterület és az erőmű közötti sávban folytatódhat a komplex tájrehabilitáció. A szén mellett fokozatosan előtérbe kerülnek az új energiaforrások, így a rekultivált területen pl. energia erdő is telepíthető. A bányászattal érintett, még nem rekultivált területeket a szerkezeti terv különleges bányaterületbe sorolja.

### **3.3. AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK ÉS A VÉDETTSÉG BEMUTATÁSA, JAVASLATOK AZ ÖRÖKSÉG VÉDELME ÉS AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉK ALAPÚ, FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSÉRE**

Az örökségi érték fenntartása és fejlesztése szempontjából alapvető, hogy a helyi társadalom által meghatározott érték és normarendszer, a kultúra jelen lévő foka ezeket az elemeket egyértelműen értékként azonosítsa, múltjának vagy jelenének kiemelt hordozóiként tekintsen rá. Ez alapfeltétel ahhoz, hogy a településen jelen lévő bármely érték megőrzése, bemutatása és fejlesztése a helyben élőkben gyökerező szándékként megfogalmazódjon.

Halmajugra hosszú távú célja a természeti és épített értékek hatékony védelme, folyamatos fejlesztése, fennmaradásuk biztosítása és az értékek megismertetése, tudatos hasznosítása, miáltal a települési identitástudat erősíthető, a község turisztikai potenciálja javítható, valamint támogathatóak az egészséges és fenntartható környezet céljai.

A településen műemlék a Szent Imre római katolikus templom az ugrai településrészen. (Kossuth utca 53. hrsz. 648. - A műemlékjegyzék szerint 2199 törzsszámon és 5732 KÖH azonosítószámon szerepel). A környezetre kiterjedő védelem a 611, 613, 614, 649, 502, 504, 495, 496, 497 hrsz. alatti ingatlanokra terjed ki. A templom kertjében álló feszület és kőkereszt, valamint az igényes kerítéskialakítás védendő érték.

A településen helyi védelem alatt álló épített érték nincs. A község helyi értékei a következők:

Védendő érték lehet a halmaji Szent Katalin római katolikus templom és az előtte álló kőkereszt (127/1 hrsz.). Mint a falurész történetéhez kötődő, a településkép szempontjából meghatározó kultikus építmény kiemelt helyi érték a község lakói részére. A templomkerti feszület is helyi értéket képvisel.

A településen összesen 27 darab egyedi tájérték található. Az egyedi tájértékek típusoktól függetlenül az adott táj karakterének jellemzőit magukon hordozó természeti, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból értékes alkotások, képződmények vagy létesítmények, melyek az adott településen élők számára jelentőséggel bírnak. Ezek a tájértékek együttesen határozzák meg a község arculatát.

Egyedi tájértékek	
Kossuth Lajos utca 184. szám előtti feszület	Gránitból készített, kb. 1,5 x 1,5 m területű négyzetes alapzaton, kb. 1,5 m magas párkányos posztamensen kb. 2 m magas kereszt. A korpusz gránitból faragott, fölötté INRI felirat. A talapzaton 3 db gránit váza. Kb. 3x3 m területen 1 m magas kovácsoltvas kerítéssel bekerítve. Környezete gondozott.
Halmaji világháborús emlékmű (Kossuth Lajos utca és Petőfi Sándor utca sarkán)	Kb. 2x2,5 m területű műkő alapzaton álló, kb. 0,5 m magas műkő posztamensen kb. 1,7 m magas fekete gránit emlékmű. Az alapzaton 2 db műkő virágtartó és egy műkő váza. A gránit felületen vésett, arany színű felirat. Körülötte fiatal fák egyedei, 1 db tiszafa, 2 db közönséges nyír, 2 db nyugati tuja.
A Szent Katalin templom sekrestyéjének falán elhelyezett "A hazáért" emléktábla"	A sekrestye falába süllyesztett, kb. 0,7 x 1,4 m nagyságú fehér márványtábla. Arany színű vésett kereszt és két olajág díszíti, alatta: A HAZÁÉRT 1914-18 felirat, alatta nevek, alatta 1938-45 felirat és további nevek. A tábla alján felirat: EMLÉKÜK ÖRÖKKÉ ÉL SZÍVEINKBEN. 1959.
Halmaji temető	19-20. században állított síremlékek műkőből, valamint dácittufából faragott, régi síremlékek. A bejárattól kb. 50 méterre egy temetői feszület: kb. 3 x 3 m területű, négyzetes lépcsős műkő talapzaton, kb. 1,6 m magas, alul kiszélesedő, volutás posztamensen kb. 2,2 m magas kereszt. Barnára festett. A posztamensen fehér műkő tábla felirattal. A kereszt alján kehely és ostya motívum. A festett korpusz vasból készült, kb. 1 m magas, fölötté INRI felirat.
Ugrai temető	19-20. században állított síremlékek műkőből, valamint dácittufából faragott régi síremlékek. A bejárattól 20 méterre álló feszület. A dácittufából faragott, négyzetes, lépcsős talapzaton kb. 1,3 m magas párkányos posztamensen áll a kb.

	2 m magas kereszt. A posztamens és a kereszt fehérre meszelt. A festett fémkorpusz fölött INRI felirat. A posztamens elején faragott táblán szöveg, két oldalán befaragott betűtábla felirat nélkül.
Az ugrai temető területén álló hősi emlékmű	Kb. 7 x 5 m területű műkő síremlék. A fejfa dácittufából faragott, kb. 1,7 m magas, fehérre meszelt, kb. 0,4 m magas dácittufa kövekből rakott talapzaton. Bal oldalán faragott tölgyfa törzsszel és ággal, levelekkel és makk terméssel. Az emléktábla tetején vésett kereszt, alatta felirat, a fatörzs mellett befaragott hadi sisak.
Ugra településrészen a műemléki védettségű templom kertje és a templom telkén a Lourdes-i barlang	A Lourdes-i barlang Kb. 2 m magasságú, barlang kialakítású szentélyen boltíves üvegablak mögött Mária szobor. A Mária szobor előtt térdelő, imádkozó leányalak. Tetejét borostyán takarja be, előtte kb. 0,6 m magas kovácsoltvas kerítés.
Kossuth Lajos u. 55. sz. alatti lakóház előtti világháborús emlékmű	Kb. 2 x 2 m területű, lépcsős műkő alapzaton, kb. 0,6 m magas, gránit posztamensen kb. 1,5 m magas, fölfelé kissé keskenyedő, oszlopos gránit emlékmű. A gránit felületen vésett, arany színű felirat. Körülötte fiatal fák és cserjék: 1 db tiszafa, 4 db közönséges nyír, 7 db nyugati tuja.
Kossuth utcai lakóház	Cseréppel fedett, kontyolt nyeregtetős, kőlabazatú polgári lakóház. Utcafronton 3 db háromszárnyú ablak, oldalaikon és a ház sarkain díszszegély. A ház előtt 3 db idős lucfenyő változó tőtávolságra, kb. 20 m magasak, törzsátmérőjük kb. 0,3 m.
Dózsa György utcai lakóház	Cseréppel fedett, csonka kontyutetős, fagerendás, vízvetős, tornácos parasztház. Tornácán 4 db téglaoszlop van. Ablakai eredeti fakeretesek, ajtaja műanyagra cserélt. A nyílászárók körül görög meander díszítőelemek. A tornác az utcafront felől

	ablakkal beépített. A lakóház mögött és mellett is kisebb melléképület áll.
Táncsics Mihály utcai lakóházak	Cseréppel fedett, kontyolt nyeregtetős, tornácos parasztház 4 db négyzetes, szélesebb talapzaton álló faoszloppal. Ablaka az utcafronton kétszárnyúra cserélt, a tornácra néző két ablak hagyományos, háromosztatú, fakeretes. Az udvar gondozott.
Gémeskút	Gémeskút a Kossuth Lajos u. 39. szám alatti ingatlan előtt.
Víztorony	Heves megye első víztornya Halmaj településrészén.

Természeti értékek között is található több is az egyedi tájértékek listáján. Ilyenek például a Kossuth Lajos utca 125-127. előtti cukorjuhar fák (kb. 25 m magasságú, terebélyes lombkoronájú, kb. 1 m törzsátmérőjű, egészséges cukorjuhar) vagy a Kossuth Lajos utca 143 sz. előtti hársfák (2 db kb. 20 m magasságú, kb. 0,7 m törzsátmérőjű egészséges hársfa, egymástól kb. 2,5 m tőtávolságra).

Halmajugra közigazgatási területén az országos ökológiai hálózat mint országos oltalom alatt álló terület és a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete jelenik meg. A tájképvédelmi terület a markazi közigazgatási határ mentén egy cca.:6000 m<sup>2</sup>. Az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete a keleti (detki) közigazgatási határ mentén a Nyiget patak mentén húzódik.

A település helyi védelemre érdemes értékei, területei:

- a Bene-patak, a Nyiget-patak és a Sós-völgyi-patak még természetközeli állapotban megmaradt medre és parti sávja, a vízmedreket kísérő gyepterületekkel,
- a belterület településszerkezeti és szabályozási tervlapján településképi szempontból értékes faegyedként jelölt fák, zöldfelületek.

## **4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE**

### **4.1. A KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZER**

A fejezet célja az, hogy ismertesse Halmajugra Község Önkormányzata, mint tervezésért felelős szerv lehetséges szerepét a koncepció megvalósítási és végrehajtási fázisaiban.

Halmajugra Településfejlesztési Koncepcióját az önkormányzatnak határozattal kell elfogadnia. A testületet a jegyző hívja össze.

A város képviselő-testületének alapvető feladata a település természetes és épített környezete állapotának figyelemmel kísérése, védelme, tudatos fejlesztése, a településen lévő és értéket képviselő településstruktúra és építmények megőrzése. Feladata továbbá a területfejlesztéssel és területrendezéssel, valamint a településfejlesztéssel és településrendezéssel kapcsolatos feladatok előkészítése, véleményezése, e területet érintő döntések végrehajtásának ellenőrzése. A településfejlesztési koncepcióban meghatározott fejlesztések nyomon követése, valamint az időközi felülvizsgálatok elvégzése szintén a képviselő-testületének feladata.

A monitoringnak folyamatosnak kell lennie annak érdekében, hogy a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok a kitűzött időtáv végére megvalósulhassanak. A monitoring célja, hogy a település vezetősége átfogó képet kapjon a megvalósult célokról, valamint az időbeni ütemezés tarthatóságáról.

### **4.2. JAVASLAT A KONCEPCIÓ ÉS A VÁLTOZÁSOK NYOMON KÖVETÉSÉRE, A FELÜLVIZSGÁLAT RENDJÉRE**

A településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok megvalósulásának folyamatos nyomon követése, felülvizsgálata elsősorban a község érdeke. A monitoring célja felhívni a

döntéshozók és a megvalósításért felelős szervezetek figyelmét a céloktól való esetleges eltérésre, és összegezni az elvégzett feladatokat. Érdemes figyelemmel kísérni azt is, hogy a célkitűzések elérése érdekében tett lépések a megfelelő időben történjenek, a megfelelő eszközökkel. A monitoring számos komplex feladatot foglal magában, az adatgyűjtéstől a koncepció esetleges szükséges módosításáig.

- Évenkénti rendszerességgel meg kell vizsgálni, hogy milyen lépések történtek a koncepció célkitűzésinek elérésére. Eltérés esetén be kell avatkozni, a kívánt cél elérése érdekében módosítani kell a meghatározott intézkedéseket.
- A fejlesztési koncepció felülvizsgálata, aktualizálása tízévenként szükséges, az elkészült felmérések, legfrissebb statisztikai adatok, egyéb új információk ismerete, illetve a koncepció megvalósulási folyamataiból levonható következtetések alapján.
- Figyelemmel kell kísérni a külső környezet változásait, amellyel szükség esetén összhangba kell hozni a célkitűzéseket, illetve azok megvalósulási eszközeit.
- Ki kell értékelni a már végrehajtott feladatok eredményeit, különös tekintettel a pályázati úton megvalósított fejlesztések pénzügyi és fizikai megvalósulására.
- A koherencia vizsgálata az integrált településfejlesztési stratégiával.